

# Ammattietiikka psykoterapeutin työssä

Psykoterapeutin ammattietiikan ydin on tiivistetty Therapeia-säätiön marraskuussa 2023 hyväksymiin ammattieettisiin ohjeisiin. Ne määrittelevät toiminnan luovuttamattoman arvoperustan ja sitä ohjaavat eettiset periaatteet. Ohjeet koskevat paitsi psykoterapeutteja myös säätiötä ja sen nimissä toimivia psykoterapeuttien kouluttajia.

Tässä dokumentissa psykoterapeutin ammattietiikkaa pohditaan tiiviitä ohjeita laajemmin valaisemalla esimerkein, mitä ammattieettisten ohjeiden linjausten noudattaminen käytännön työssä voi tarkoittaa. Erityistä huomiota kiinnitetään eettisiin ristiriitoihin ja ongelmiin, joita psykoterapeutti voi työssään kohdata. Samalla esitellään näkökohtia, jotka voivat selventää hankaluuksien luonnetta ja auttaa mahdollisten ratkaisujen löytämisessä.

*Ammattietiikka psykoterapeutin työssä* on tarkoitettu omakohtaisen pohdinnan tueksi, kollegiaalisen keskustelun virittäjäksi ja suuntaviivoiksi hyviin ammatillisiin käytäntöihin. Dokumentin tarkoitus on auttaa vaalimaan psykoterapeutin työssä olennaista eettistä herkkyyttä. Siihen kuuluu reflektioon perustuva tietoisuus siitä, että huolimatta tavoitteesta edistää potilaan hyvää psykoterapeutti voi myös toimia väärin ja vahingoittavasti.

## 1. Psykoterapia professiona

Psykoterapeutti on suojattu ammattinimike: julkinen valta säätelee alan koulutusta ja pätevyysvaatimuksia, myöntää oikeuden toimia psykoterapeutina ja valvoo psykoterapeuttien toimintaa. Näitä ehtoja säätelemällä lainsäätäjä tunnustaa psykoterapian professioksi, jonka jäsenet toteuttavat yhteiskunnan kannalta tärkeää tehtävää.

## 2. Profession autonomia

Yksi profession tunnusmerkeistä on, että sen jäsenyyden saavuttaminen edellyttää pitkää ja vaativaa koulutusta, jonka sisällön, kehittämisen ja edelleen välittämisen yhteiskunta on uskonut professionille. Profession autonomiaan kuuluu keskeisesti, että professiota ja sen jäsenten toimintaa säätelevät koeteltuun tietoon perustuvaan asiantuntemukseen pohjautuvat ja hyviä käytäntöjä tukevat eettiset normit – profession ammattietiikka – jonka valvomisesta ammattikunta vastaa.

Ammatillinen autonomia velvoittaa psykoterapeutteja ja erityisesti psykoterapeuttien koulutuksesta vastaavia arvioimaan kriittisesti toiminnan teoriapohjaa ja hoitokäytäntöjä sekä kehittämään niitä jatkuvasti vastaamaan yhteiskunnallisten muutosten asettamia haasteita.

Ammatillinen autonomia on profession asiantuntemuksen perusta. Se on myös keskeinen ammattieettistä vastuuta linjaava lähtökohta. Profession hoidettavaksi annettujen, yhteiskunnallisesti merkittävien tehtävien vastapainoksi päättäjät voivat aika ajoin pyrkiä tukeutumaan professioihin toteuttaakseen niiden avulla poliittisia ja ideologisia tavoitteitaan.

Psykoterapeuttien on ammattikuntana huolehdittava siitä, että lainsäädäntö ja muu yhteiskunnallinen sääntely tukevat ja vahvistavat korkeatasoisen psykoterapeuttisen työskentelyn ja koulutuksen edellytyksiä, eikä psykoterapiaa käytetä kulloinkin vallalla olevien trendien ja ideologisten tavoitteiden edistämiseen.

Ehdottomana ammattieettisenä normina voidaan pitää sitä, ettei psykoterapeutti painostettunakaan osallistu pakkokeinojen käyttämiseen eikä sovelta psykoterapeutista tietämystään tai ammattiasemaansa tavalla, joka loukkaa potilaan ihmisarvoa ja -oikeuksia.

### **3. Psykoterapia ammatillisena toimintana**

Psykoterapia perustuu jaettujen merkitysten varassa tapahtuvaan, vuorovaikutuksena toteutuvaan tavoitteelliseen työskentelyyn. Potilas jakaa työskentelyn pohjaksi tunteitaan, ajatuksiaan, muistojaan, kokemuksiaan ja mielle yhtymiään. Erityisen tärkeässä osassa ovat työskentelyn synnyttämien tunteiden ja sekä potilaan että terapeutin tiedostamattomasta kumpuavien assosiaatioiden tarkasteleminen ja pyrkimys ymmärtää niiden merkitystä ja roolia potilaalle.

Menestyksellä terapiaprosessi perustuu hoitosuhteeseen, jossa psykoterapeutin omassa terapiassa ja työnohjauksessa syventynyt itsetuntemus ja -reflektio luovat edellytykset transferenssin ymmärtämiselle. Psykoterapeutti käyttää vuorovaikutuksen herättämiä tunteitaan, omien kipukohtiensa aktivoitumista, tilanteessa syntyviä fyysisiä tuntemuksiaan ja vuorovaikutuksessa esiin tulevia, symbolitasoja edustavia tekijöitä työnsä välineinä.

### **4. Psykoterapeutin ammattitaito**

Psykoterapeuttisen ammattitaidon pohjana ovat teoreettiset opinnot, psykoterapiasuhdetta käsittelevä koulutus ja psykoterapeutin oma terapia. Terapiaprosessi rakentuu terapeutin kyvyille asettua kokonaisvaltaiseen vuorovaikutukseen potilaan kanssa. Terapia on sekä merkityksellisessä inhimillisessä suhteessa olemista että tuon suhteen tarkastelemista.

Hoidon onnistumisen kannalta on tärkeää, että psykoterapeutti ottaa vastatakseen vain tehtävistä, joihin hänellä on koulutuksen ja kokemuksen tuottama pätevyys. Psykoterapeutin ei pidä käyttää työssään menetelmiä, joihin hän ei ole perehtynyt riittäväällä tavalla. Hänen on myös syytä harkita, voiko hän auttaa potilasta, jonka edustamaan vakaumukseen hän suhtautuu torjuen ja kielteisesti. Vastuullisesti toimiva psykoterapeutti pyrkii jatkuvasti arvioimaan ja kehittämään ammattiosaamistaan seuraamalla alansa kehitystä.

Myönteinen ammatillinen kunnianhimo voi saada psykoterapeutin yliarvioimaan omia resurssejaan, asian-tuntemustaan ja osaamistaan. Henkilökohtaiset ominaisuudet ja ammatillinen asema rajaavat jokaisen psykoterapeutin toimintamahdollisuuksia. Itse reflektiokykyyn kuuluu myös tällaisten asioiden huomioon ottaminen, realismi ja nöyryys suhteessa omiin tietoihin ja kykyihin sekä ymmärrys kulloinkin käytössä olevista muista voimavaroista.

Terapeutin kokemuksen kartuttama ammattitaito koituu useimmiten potilaan hyväksi. Joskus siitä voi kuitenkin tulla terapiaprosessia haittaava ansa. Käsitelmä omien tulkintojen osuvuudesta voi vähentää herkkyyttä, jolla terapeutti antautuu vuorovaikutukseen. Potilaan vaikeiden tunteiden sietämisen raskaus voi synnyttää psykoterapeutissa tarpeen suojautua etäännyttämällä itsensä prosessista, houkuttaa turvautumaan suoraviivaisesti teoreettisiin malleihin ja toimimaan ammattirutiinien varassa.

Liian myönteinen käsitys ammattitaidon syvyydestä ja laajuudesta voi johtaa ylimieliseen asenteeseen ja tarkkaamattomuuteen. Potilas voi pyrkiä manipuloimaan psykoterapeuttia tai vuorovaikutukseen voi tulla sosiaalisen pelin piirteitä. Istuntojen välillä tapahtuva psykoterapeutin oma ja työnohjauksen tukema reflektiivinen työskentely tarjoavat mahdollisuuden tarkastella kutakin psykoterapiaprosessia kokonaisuutena, johon psykoterapeutti suhteuttaa yksittäisen terapatilanteen tapahtumat sekä arvioi ja tulkitsee niitä.

Psykoterapiatyöskentelyn monenlaisten sudenkuoppien välttämiseksi psykoterapiaa olisi tarkasteltava turvallisuuskriittisenä alana. Tarkastelun kohteena ovat potilaan elämän merkityksellisimmät kysymykset.

Niiden käsittelyn suhteen psykoterapeutin syvä teoreettinen tietämys ja vankka kokemukseen perustuva ammattitaitokaan eivät välttämättä riitä takaamaan prosessin suotuisaa kulkua.

Lisääntyvän ammattitaidon tulisi syventää psykoterapeutin tietoisuutta työskentelyn epätäydellisyydestä ja puutteista eikä tuodittaa häntä varmuuteen omasta osaamisesta. Eettisen vastuunsa tunnistava psykoterapeutti suhtautuu kriittisesti itseensä eikä antaudu mukavuudentunteen valtaan työssään silloinkaan, kun hän iloitsee onnistumisistaan.

Rutinoitumisen ja ylimielisen asenteen omaksumisen vaaraa vähentää sen muistaminen, että kasvu edellyttää omiin oivalluksiin pohjautuvaa asioiden sisäistämistä. Psykoterapian aikaansaama myönteinen muutos perustuu ennen muuta potilaan ja terapeutin yhteiseen psyykkiseen työhön. Pelkkä terapeutin välittämä teoreettinen tieto ei saa potilaassa aikaan ymmärryksen uudelleen rakentumista.

Psykoteraapia ei voi muuttaa potilaan aiempaa elämäntilannetta eikä hänen kokemuksiaan. Se voi kuitenkin tarjota mahdollisuuden integroida tuskallisetkin tapahtumat ja kokemukset osaksi potilaan omakseen tunnistamaa kertomusta. Psyykkisten ristiriitojen läpikäyminen ja rehellinen avoin tunteenilmaisu muodostavat edellytykset psyykkistä hyvinvointia edistäville, uudensuuntautuneille kokemuksille.

Vuorovaikutuksessa psykoterapeutin kanssa sisäistyy parhaassa tapauksessa vakaa, hyvä objekti, jonka potilas sisäistää voimavarakseen. Työskentely vahvistaa potilaan luottamusta siihen, että elämäntarina jatkuu aiempaa myönteisemmissä merkeissä ja että tulevaisuus rakentuu toisenlaiselle pohjalle kuin menneisyys.

Tärkeä osa psykoterapeutin ammattitaitoa on kyky suhteuttaa oma osaaminen potilaan tarpeisiin. Kukaan ei ole ihanteellinen psykoterapeutti jokaiselle potilaalle. Työskentely omien taitojen ja käytössä olevien voimavarojen kannalta vaativan potilaan kanssa voi käydä ajan myötä liian raskaaksi. Haasteiden välttäminen vaikeuksien pelosta taas voi saada psykoterapeutin tukeutumaan vain koeteltuihin vahvuuksiinsa ja voi estää ammatillisen kehittymisen. Psykoterapian turvallisuuskriittinen luonne edellyttää, että oma työ haastaa psykoterapeutin oppimaan jatkuvasti – myös itsestään – uutta, paneutumaan jokaisen potilas-suhteen ainutlaatuisuuteen ja vaalimaan itsekriittistä asennetta.

## **5. Psykoterapian reunaehdot**

Psykoterapialla on puitteet ja reunaehdot, jotka kiinnittävät työskentelyn ulkoiseen todellisuuteen. Niiden saamat merkitykset ja tulkinnat tarjoavat sisällöllistä ainesta terapialle. Psykoterapeutilla on oltava käytössään rauhallinen ja riittävällä tavalla äänieristetty oma työhuone, jossa hän työskentelee potilaiden kanssa. Tapaamiskerroittain vaihtuva tila vaikeuttaa terapiaprosessin etenemistä.

Psykoterapeutin ja potilaan vuorovaikutus ja psyykkinen työ muodostavat psykoterapian ytimen. Hoitosuhteen alussa tehty sopimus luo vuorovaikutusta säätelevät ja turvaavat reunaehdot terapialle. Tapaamisajat ja -paikat ja maksujärjestelyt kiinnittävät prosessin yleisesti jaetun ulkoisen todellisuuden realiteetteihin. Yhdessä sovitut käytännöt muodostavat psykoterapeutille prosessille työskentelyä määrittävän ulkoisen asetelman ei-tulkinnallisen kiinnikkeen, johon terapeutti voi tarvittaessa viitata.

Julkilausutut työskentelyn tavoitteet ohjaavat terapian suuntaa ja tarjoavat vertailukohdan arvioida terapiaprosessin mielekkyyttä ja tuloksia työskentelyn eri vaiheissa.

Kasvokkaiset tapaamiset ovat keskeinen osa intensiivistä psykodynaamista psykoterapiaa. Vaikka sähköiset yhteydenpitovälineet mahdollistavat etävastaanottojen pitämisen, psykoterapeutin tulee turvautua niihin vain poikkeustapauksissa ja potilaan tilanteen niin vaatiessa.

Syrjäseudulla asuvan voi olla mahdotonta hakeutua psykoterapiaan pitkien etäisyyksien vuoksi. Jos muuta mahdollisuutta ei ole, terapiasuhte voi toteutua myös pääosin puhelimen ja älylaitteen varassa, kunhan

käytännön järjestelyistä sovitaan yhdessä ja niiden mielekkyyttä aika ajoin arvioidaan ja tarvittaessa muutetaan. Psykoterapia on silloinkin syytä aloittaa kasvokkaisissa tapaamisissa.

## **6. Potilaan ihmisarvon ja autonomian kunnioittaminen**

Psykoterapiatyön lähtökohta on potilaan ihmisarvon ja autonomian kunnioittaminen. Ne ovat avoimen vuorovaikutuksen ja hoitosuhteen luottamuksellisuuden perusta. Psykoterapian tavoitteena on syventää potilaan itseymmärrystä ja edistää tämän psyykkistä hyvinvointia.

Potilaan tapa toteuttaa autonomiaansa ja psykoterapeutin käsitys potilaan hyvästä voivat olla ristiriidassa keskenään. Potilaalla voi olla aikomus toimia omalta kannaltaan selvästi haitallisella tai vaarallisella tavalla esimerkiksi antautumalla destruktiivisiin intiimisuhteisiin. Hän voi suunnitella vahingoittavansa ulkopuolisia tai hakeutuu tehtävään, jossa hän todennäköisesti toimii muiden vahingoksi. Potilas voi pyrkiä vahingoittamaan terapiasuhdetta tai rikkomaan psykoterapeutin integriteettiä suojaavia rajoja.

Potilaan autonomian toteuttamisen ja erilaisten hyvien suojelemisen väliset ristiriidat ovat vakavuudeltaan eriasteisia. Osaan niistä lainsäädäntö tarjoaa normatiivisen ratkaisun: psykoterapeutin on ilmoitettava viranomaisille tietoonsa tulleesta lastensuojelun tarpeesta. Vastaavasti psykoterapeutin on estettävä henkeä uhkaavat tilanteet saattamalla potilas tarvittaessa akuutin lääketieteellisen avun piiriin. Ulkopuolisten henkeä ja terveyttä uhkaavasta vaarasta on ilmoitettava poliisille rikoslain edellyttämällä tavalla.

Psykoterapeutin vaitiolovelvollisuus suhteessa terapiatyössä paljastuneisiin asioihin on paitsi yksittäisen hoitosuhteen perusta myös professiota kohtaan tunnetun luottamuksen edellytys. Rikoslaisissa on määritelty poikkeukset vaitiolovelvollisuuteen. Psykoterapeutin ratkaistavaksi kuitenkin jää, millä tavoin yhteydenotto viranomaisiin tehdään ja kuinka sen tekemiseen päädytään.

Jos potilas ei oireile psykoottisesti, välittömän ja luonteeltaan riittävän avun saaminen hänelle voi olla vaikeaa. Potilaansa turvallisuudesta huolestuneelle psykoterapeutille tilanne on hankala. Psykoterapeutin ammattieettinen vastuu ristiriitatilanteissa edellyttää, että hän huolehtii terapian edellytysten säilymisestä suojaamalla sen mahdollistavia rakenteita ja omaa ammatillista integriteettiään.

Akuutissa tilanteessa psykoterapeutin on pyrittävä löytämään tapoja estää potilaan tuhoavien aikomusten toteuttaminen, vastustettava näköalaa kapeuttavaa ja harkintakykyä hämärtävää toiminnan imua ja pyrittävä rauhoittamaan itsensä tarkastelemaan tilanteen synnyttämiä vastatunteita. Näin vuorovaikutukseen voi jälleen syntyä tilaa ymmärtää, mitä potilas käytöksellään viestii, ja rauhaa tulkita potilaan tuhoavia impulsseja yhdessä tämän kanssa. Näin destruktiiviset yllykkeet eivät tuhoa psykoterapian edellytyksiä, vaan niille yhteisessä työskentelyssä löydetty tulkinat vievät prosessia eteenpäin.

Pitäytymällä omassa roolissaan psykoterapeutti auttaa potilasta ymmärtämään aggressionsa ja vahingoittamispyrkimyksensä osaksi terapiaprosessia, jossa aiemmat kokemukset ja tunteet toistuvat. Autonomian kunnioittamiseen kuuluu kuitenkin aina myös se, että psykoterapeutti kohtelee potilasta tämän ikäkauden edellyttämällä tavalla.

Oman oikeusturvansa vuoksi mutta myös suojatakseen ammatillista integriteettiään ja voidakseen kehittyä työssään psykoterapeutin on kiinnitettävä erityistä huomiota kriisitilannetta elävän potilaan asioiden ja käyntien kirjaamiseen. Riittävän varhainen työnohjaukseen hakeutuminen ja omista voimavaroista huolehtiminen kuuluvat potilaan hoitosuhdetta ja psykoterapeutin työkykyä suojaaviin keinoihin.

Psykoterapeutti voi joutua kohtaamaan potilaansa itsemurhayrityksen tai itsemurhan. Ne ovat traumaattisia tapahtumia, joiden läpikäymiseksi psykoterapeutti tarvitsee ammatillista apua.

## 7. Kunnioittavan ja luottamuksellisen hoitosuhteen luominen

Keskinäinen luottamus ja luottamuksellisuus ovat psykoterapeuttisen työn edellytys ja perusta. Ilman niitä potilaat eivät voi tuoda esiin eivätkä käsitellä työskentelyn keskeistä materiaalia, intiimeimpiä ajatuksiaan ja kokemuksiaan.

Menestyksekkään psykoterapiaprosessin kannalta on tärkeää, että potilas alkaa luottaa siihen, että psykoterapeutilla on vilpiton halu auttaa häntä. Luottamuksen rakentuminen voi kuitenkin viedä aikaa. Epäilyksiä terapeutin motiiveista voi vahvistaa se, että terapiasuhde on myös maksuun perustuva asiakassuhde. Työskentelyn edetessä potilas voi epäillä terapeutin kykyä ottaa vastaan hänen esiin tuomiaan asioita ja kestää hänen reaktioitaan ja vaikeita tunteitaan.

Yhteisestä sopimuksesta huolimatta potilas voi hoidon kuluessa jättää käyntejä väliin, viivyttaa maksusuorituksia ja korvata aidon tunneyhteyden ulkokohtaisella jutustelulla tai teoretisoinnilla. Psykoterapeutti joutuu käyttämään ammattitaitoaan ratkaistakseen, kuinka pitää kiinni yhteisen työskentelyn reunaehdoista, kun potilaan ajatuksia, tunteita ja toimintaa tarkastellaan psyykkistä prosessia heijastavana materiaalina. Psykoterapeutin huoli voi johtaa välttämään potilaassa tai hänessä itsessään vaikeita tunteita herättäviä aiheita. Jonkin teeman karttaminen voi johtua myös psykoterapeutin omasta ahdistuksesta.

Psykoterapeutin on voitava luottaa omaan ammattitaitoonsa, jonka potilas voi osana psyykkistä prosessiaan haastaa ja kyseenalaistaa. Psykoterapeutilla voi olla kiusaus todistaa osaamisensa esittelemällä tietämystään sen sijaan, että hän asettuu sietämään epämääräisyyden ja epätietoisuuden aiheuttamaa neuvottomuutta ja ei-tietämistä ja uskaltaa luottaa yhteisen prosessin kaikesta huolimatta etenevän. Liian vähäinen luottamus omaan ammattitaitoon voi johtaa siihen, että psykoterapeutti tyytyy myötäilemään potilasta, pidättyy esittämästä havaintojaan koskevia tulkintoja, eikä rohkene tehdä prosessia eteenpäin vieviä interventioita. Ammattitaitoaan lomaannuttavasti epäilevän psykoterapeutin on syytä hankkia itselleen tukea turvatakseen työkykynsä.

Koska yhteisen työskentelyn edellytysten suojaaminen ja säilyttäminen on keskeisesti psykoterapeutin vastuulla, hänen olisi pyrittävä säilyttämään luottamuksellinen keskusteluyhteys potilaaseen. Viranomaisyhteydenotto, esimerkiksi lastensuojeluilmoitus voidaan silloin tehdä yhdessä potilaan kanssa tavalla, jonka tämä ymmärtää toteuttavan myös omaa hyvänsä.

Luottamuksellisuus voi heikentyä monesta syystä. Psykoterapiaprosessin ehtojen suojaamiseen kuuluu, että psykoterapeutti pidättäytyy yksityisistä suhteista ja kanssakäymisestä, jotka voisivat heikentää hänen solmimiensa terapiasuhteiden luottamuksellisuutta.

Julkisuudessa esiintyvä psykoterapeutti joutuu miettimään, miten hänen julkinen roolinsa vaikuttaa psykoterapeutina toimimisen edellytyksiin. Hän joutuu pohtimaan, millaisista asioista hän voi julkisesti puhua ja kuinka hän voi sen tehdä. Potilaiden huomioon ottamisen lisäksi julkisessa roolissa olevan psykoterapeutin on pohdittava sitä, kuinka hänen esiintymisensä ja omaksumansa roolit vaikuttavat koko ammattikuntaan. Lisääkö julkinen toiminta ammattikuntaa kohtaan tunnettua luottamusta, joka on olennaista hoidon onnistumisen kannalta?

Asiantuntijana psykoterapeutilla voi olla halu käyttää puheenvuorojensa pohjana potilastyössä esiin tulleita asioita. Vaikka psykoterapeutti esittäisi asiat anonymisoituina ja tulkitsisi ne yleisemmäksi ilmiöksi, potilaat saattavat tunnistaa niistä itsensä.

Psykoterapeutti voi haluta käyttää potilasesimerkkiä myös osana koulutusta tai kirjoittamassaan artikkelissa. Korrekti menettely on pyytää potilaalta lupa tehdä niin. Jos terapia on edelleen kesken, psykoterapeutin on ennen pyynnön esittämistä harkittava, voiko se haitata potilaan hoitoa. Tällaiset vaikeudet voi välttää

käyttämällä koulutuksessa ja kirjoituksissa eri tapausten pohjalta konstruoituja, kuvitteellisia esimerkkejä tai poimimalla ne kaunokirjallisuudesta.

Potilaat kertovat psykoterapeutille arkaluontoisia ja intiimejä asioita. Psykoterapeutti saa tietoa myös ulkopuolisista. Osa tiedoista voi olla merkityksellisiä suhteessa siihen, mitä joku toinen potilas on kertonut. Luottamuksellisuus edellyttää, että psykoterapeutti käyttää tietoonsa uskottuja asioita vain siinä hoitosuhteessa, jossa ne on kerrottu.

Professioammateille on tyyppillistä, että raja yksityisen ja ammattiminän välillä ei aina ole selvä. Toimiiko psykoterapeutti ammattiroolissaan ainoastaan suhteessa kuhunkin potilaaseensa ja vain kunkin terapiaistunnon kestäessä? Tiukka rajanveto voi suojata terapiaprosessin edellytyksiä, mutta eteen voi tulla tilanteita, joissa oikean menettelytavan löytäminen ei ole yksinkertaista. Lain mukaan jokainen on mahdollisuksiensa mukaan velvollinen auttamaan hädässä olevaa. Psykoterapeutti joutuu pohtimaan, voiko hän tehdä eron yleisen ja ammattietiikkaan perustuvan auttamisvelvollisuuden välillä.

## **8. Psykoterapeutin ammattirooli, persoona ja henkilökohtaiset vakaumukset**

Professioammatteihin kuuluva vaativa koulutus ja työhön harjaantumiseen kuluva pitkä aika muovaavat ihmistä niin, että työn edellyttämä tietopohja ja yleinen asennoituminen alkavat värittää myös yksityisminää. Vaikutussuhde on kaksisuuntainen: psykoterapeutti tekee työtä oman persoonansa varassa, mikä tekee hänestä juuri omanlaisensa psykoterapeutin. Yksityisen ja ammattiminän välinen sidos voi rikastuttaa elämää ja vahvistaa ammatillisuutta. Voi kuitenkin käydä myös niin, että ammattiminä ottaa valtaansa koko persoonan tai että ammatista tulee oman persoonan toteuttamisen väline.

Psykoterapeutin ammattietiikka on määritelty koetellusti vastuullisen ja hyvin toteutetun psykoterapiaprosessin suojaksi ohjaamaan psykoterapeutin toimintaa. Koska ammattietiikka on myös rajaavaa, on luontevaa kysyä, onko olemassa vakaumuksia ja elämäntapoja, jotka estäisivät toiminnan psykoterapeutina.

Psykoterapian ammattieettisistä periaatteista ja sille keskeisten työskentelytapojen luonteesta seuraa, että psykoterapeutilla on oltava avara ja suvaitseva asenne perimmäisiä kysymyksiä koskeviin näkemyksiin ja ratkaisuihin. Tämä ei edellytä, että psykoterapeutilla itsellään ei voisi olla hyvin muotoiltua maailmankatsomusta vaan että hän ei edusta ajattelutapaa ja asennetta, jotka haittaavat psykoterapiaprosessia tai ovat psykoterapian lähtökohtien vastaisia.

Myös vakaumukset ovat tärkeä osa psykoterapiassa käsiteltävää ainesta. Niiden valossa voidaan tutkia erilaisten käsitysten ja elämäntapojen roolia potilaan elämässä. Missä määrin vakaumus perustuu pohdittuihin ratkaisuihin, missä määrin kyse on potilaan elämää hallitsevista tuhoavista psykodynaamisista voimista?

Potilaan kunnioittamiseen kuuluu, että psykoterapeutti suhtautuu myös itselleen vieraisiin vakaumuksiin avoimen uteliaasti eikä pidä niitä lähtökohtaisesti epäilyttävinä tai torjuttavina. Psykoterapeutin ja potilaan väliset näkemuserot voivat olla terapiaprosessin voimavara, joka auttaa myös psykoterapeuttia tarkastelemaan yleisesti hyväksyttävänä pidettyjen käsitysten varjolla omaksuttuja kyseenalaistamattomuuksia.

## **9. Potilaan hyvän edistäminen**

Psykoterapeutin eettisten periaatteiden mukaan potilaita on kohdeltava yhdenvertaisesti, myötätuntoisesti, arvostaen ja heidän etunsa mukaisesti. Terapeuttisessa vuorovaikutuksessa potilas kohdistaa ja siirtää psykoterapeuttiin erilaisia positiivisia ja negatiivisia tunteita ja käyttää terapeuttia ajatustensa ja mielikuviansa heijastuspintana. Erilaisten tunteiden kohdistaminen terapeuttiin ja niiden turvallinen käsitteleminen ovat keskeinen osa työskentelyä.

Myönteisiä tunteita terapeuttiin kohdistava potilas voi pyrkiä miellyttämään terapeuttia yrittämällä päästä perille tämän ajatuksista ja mielipiteistä lujittaakseen positiivista tunneyhteyttä. Ihailun, arvostuksen ja kiintymyksen kohteena oleminen saattaa imarrella terapeuttia. Terapeuttiseen prosessiin kuuluu myös negatiivinen transferenssi. Vihan, halveksunnan ja mitätöimisen kohteeksi joutuminen voi viedä psykoterapeutin voimia.

Inhimillinen halu olla myönteisten tunteiden kohde ja tarve välttää negatiivisten tunteiden kohdistumista itseän voivat heikentää psykoterapeutin kykyä havaita transferenssi- ja vastatransferenssi-ilmiöitä ja pitää yllä terapeuttisen työskentelyn edellyttämää riippumattomuutta ja hoitosuhteen vakauden kannalta tarpeellista etäisyyttä. Psykoterapeutin kannattaa pitää mielessä, ettei ihailun kohteeksi jämähtäminen ole merkki prosessin onnistumisesta. Työnohjaus auttaa terapeuttia säilyttämään kaksoisroolinsa sekä hoitosuhteen osapuolena että sen tarkkailijana.

Psykoterapeutin on tiedostettava transferenssiprosessien luonne: hän ei saa käyttää potilaan häneen kohdistamia tunteita, hänelle antamaa roolia, asemaansa eikä arvoaltaansa niin, että potilaan autonomia vaarantuu. Psykoterapeuttisen työskentelyyn varsinaiseen tavoitteeseen – potilaan hyvän edistämiseen ja tämän psyykkisten voimavarojen vahvistamiseen – kuuluu olennaisesti, että psykoterapeutti kunnioittaa potilaan oikeutta tehdä omaa elämäänsä koskevat ratkaisut ja valinnat silloinkin, kun ne eivät vastaa psykoterapeutin käsitystä potilaan hyvää edistävästä ja järkevästä päätöksistä.

Psykoterapeutti voi yrittää torjua haluaan puuttua potilaan ratkaisuihin suhtautumalla niihin pelkkänä terapiaprosessin materiaalina. Psykoterapeutti tarkastelee silloin potilaan toiminnan vaikutuksia autonomian toteuttamisena. Etäännyttävä asenne voi johtaa siihen, ettei psykoterapeutti tosiasiaassa ole enää kiinnostunut potilaan hyvän edistämisestä. Terapiaprosessin ja potilaan reaalielämän toisistaan tiukasti erottava suhtautumistapa voi pahimmillaan johtaa potilaan heitteillejättöön.

Psykoterapeutin epämurkavuus potilaan päätösten äärellä tarjoaa arvokasta ainesta pohtia sen merkitystä osana psykoterapiaprosessia. Pyrkiikö potilas kauhistuttamaan terapeuttiaan tai houkuttelemaan tämän osaksi jotain peliä? Miltä osin epämurkavuudentunne edustaa transferenssia, miltä osin sen voi määritellä järkevyyssnäkökohtien heijastumaksi? Missä määrin tunteeseen vaikuttavat psykoterapeutin ennakkoluulot ja omien näkemysten sovinnaisuus?

Psykoterapeutti voi soveltaa potilaan aikomukseen tehdä oman hyvänsä vastaisia ratkaisuja samaa lähestymistapaa kuin tilanteessa, jossa potilaan akuutti kriisi värittää psykoterapeutista työskentelyä. On tärkeää säilyttää terapiasuhteen edellytykset, joiden varassa yhteistä työskentelyä voidaan jatkaa. Samoin on vastustettava nopeisiin ratkaisuihin ja toimintaan houkuttavaa kiireen ja paineen tuntua. Vaalimalla kaksoisnäkökulmaa psykoterapeuttiseen prosessiin ja käyttämällä hyväksi sen mahdollistamia oivalluksia psykoterapeutti suojaa myös potilaansa resursseja tehdä oman elämänsä kannalta suotuisia valintoja ja näin muodoin myös hänen autonomiansa edellytyksiä.

## **10. Totuudellisuus eettisesti kestävä hoidon ja ammatillisen riippumattomuuden edellytyksenä**

Therapeia-säätiön edustaman ajattelutavan mukaan tosiasioiden kohtaaminen ja hyväksyminen ovat psyykkisen terveyden perusta, minkä vuoksi vuorovaikutuksen totuudellisuus on psykoterapeuttisen hoitosuhteen tärkeä edellytys. Potilaalle, joka on hakeutunut terapiaan saadakseen apua psyykkisiin oireisiinsa ja kärsimyksensä, ajatusten, tunteiden ja asiointilojen tarkasteleminen sellaisina, kuin ne ovat, tuottaa usein ahdistusta ja tuskaa. Siksi terapia voi ainakin aluksi ja työskentelyn edetessä myöhemminkin ajoittain lisätä eikä helpottaa kärsimystä.

Julkinen puhe psykoterapiasta on omiaan synnyttämään virheellisiä käsityksiä työskentelyn luonteesta, vaikutuksesta ja tavoitteista. Psykoterapeuttisen vuorovaikutuksen tarkoitus on tarkastella turvallisesti potilaalle tärkeitä mutta tietoisuudesta torjumiaan asioita. Potilaalle eriasteista epämukavuutta aiheuttavien mielle yhtymien, ajatusten ja teemojen käsitteleminen on välttämätön osa terapeutista prosessia. Psykoterapeutin vastuuseen kuuluu toteuttaa työskentely niin, että vaikeiden aiheiden käsitteleminen tulee mahdolliseksi ilman, että potilas traumatisoituu uudelleen.

Psykoterapeutti joutuu jatkuvasti pohtimaan, millä tahdilla, kuinka paljon ja millä tavoin vaikeita asioita tarkastellaan. Myötätuntoinen psykoterapeutti voi haluta säästää potilastaan ja siksi välttää haastamasta potilasta tavalla, joka voisi viedä työskentelyä eteenpäin. Psykoterapeutti voi myös olla kärsimätön ja puskea potilasta suuntaan, johon tämä ei vielä ole valmis etenemään tai jonka tämä ei tunne vastaavan tunnekokemustaan.

Psykoterapeutin halu hidastaa työskentelyä tai välttää jotain aihetta ei aina johdu siitä, että potilas ahdistuu liikaa. Psykoterapeutin on syytä pohtia, milloin välttämistä motivoi se, ettei hän itse kestä työskentelyn herättämiä reaktioita ja tunteita. Myös halu puskea prosessia eteenpäin voi perustua psykoterapeutin omille tarpeille eikä sille, mitä potilas tuo esiin ja ilmaisee.

Psyykinen hyvinvointi käsitetään julkisessa keskustelussa helposti jatkuvaksi hyväksi oloksi. Psykoterapiasta huolimatta tai sen jälkeen tunnettu ahdistus ja muut psyykkiset oireet tulkitaan helposti terapiaprosessin epäonnistumiseksi. Psykoterapian edellyttämä totuudellisuus tarkoittaa tällaisten virhekäsitysten oikaisemista työskentelyn kuluessa.

Psykoterapiassa potilaan psyykkiset rakenteet vahvistuvat ja hänelle karttuu psyykkisiä resursseja, joiden varassa hän kykenee aiempaa paremmin kohtaamaan elämäänsä määrittävät tosiasiat, kestämaan niiden aiheuttamia vaikeitakin tunteita ja toimimaan mielekkäästi niiden pohjalta. Hyvin toteutunut psykoterapiaprosessi auttaa potilasta tekemään surutyötä, jonka kuluessa hän voi integroida elämänvaiheensa, menneet tapahtumat, kokemukset ja tunteet osaksi omaa kertomustaan, jota hän terapiansa vahvistamana voi aiempaa paremmin edellytyksin jatkaa. Psykoterapeuttinen työskentely vahvistaa potilaan kykyä tunnustaa ja hyväksyä realiteetit. Samalla sukupolvelta toiselle traumaattisia kokemuksia välittävää taakkasiirtymää voidaan estää jatkumasta.

## 11. Ristiriidat psykoterapeutin työssä

Realististen ja mielekkäiden tavoitteiden asettaminen psykoterapialle ja työskentelyn edistymisen arvioiminen voi olla hankalaa. Vaikeutta lisää se, että psykoterapeuttinen vuorovaikutus luo ristiriitoja ja jännitteitä. Prosessissa yhteinen nykyhetki ja potilaan menneisyys alkavat lomittua toisiinsa.

Terapiassa aktivoituneet tunteet voivat saada erilaisia, potilaan muiden ihmissuhteiden kannalta epäadekvaatteja muotoja (*acting out*): potilas, joka ei uskalla konfrontoida psykoterapeuttia istunnon aikana, voi ryhtyä raivoamaan kotona perheelleen. Vastaavalla tavalla potilaan muun elämän tapahtumat voivat kietoutua osaksi terapeutista vuorovaikutusta: sen sijaan että potilas tuottaisi työstettäväksi sopivia sanallistettuja merkityksiä, hän ryhtyy ilmaisemaan itseään toimimalla (*acting in*).

Psykoterapian turvallisuuskriittinen luonne tulee esiin työskentelyn terapeutille asettamissa ristiriitaisissa vaateissa. Psykoterapeutin on antauduttava intensiiviseen vuorovaikutukseen potilaan kanssa asettautumalla kulloiseenkin tilanteeseen. Toisaalta hänen on säilytettävä reflektiivinen ja tarkkaileva ote meneillään olevaan vuorovaikutukseen, jotta hän voi tarkastella sitä suhteessa psykoterapeuttiseen prosessiin kokonaisuutena. Kaksoisnäkökulman unohtaminen voi johtaa, siihen, että terapeutti reagoi käsillä olevaan kysymykseen ja jättää huomiotta laajemman näkökulman työskentelylle tarjoamat mahdollisuudet.

Ristiriidat kuuluvat psykoterapeutin työn arkeen. Jokainen psykoterapeutti päätyy joskus toimimaan tavalla, jota pitää myöhemmin harkitsemattomana tai huonona. Työhönsä tavoitteellisesti suhtautuva psykoterapeutti voi kuitenkin käyttää myös epätydyttävänä pitämäänsä vuorovaikutusta ja työskentelyä ja tekemiään virheitä terapiasuhteen ymmärtämiseen ja oman ammattitaitonsa syventämiseen.

## 12. Psykoterapeutin valta

Psykoterapian tavoite on edistää potilaan hyvää, ja psykoterapiasuhteessa terapeutti pyrkii toimimaan potilaansa parhaaksi. Tavoitetta ei voida toteuttaa, ellei psykoterapeutilla ole potilasta hyödyttävää, potilasta voimaannuttavaa transformatiivista valtaa. Transformatiivinen vallankäyttö palvelee potilaan hyvää vahvistamalla ja tukemalla tätä.

Psykoterapeutin asemaan perustuva valta suhteessa potilaaseen tulee esiin jo ennen varsinaisen psykoterapian aloittamista. Ilmoittaessaan toiminnastaan psykoterapeutti luo vaikutelman ammattitaidostaan ja virittää odotuksia tarjoamastaan palvelusta. Psykoterapeutilla on valta valita potilaansa, määrittellä työskentelyn rajat ja lähtökohdat. Tapaamispaikka on tavallisesti psykoterapeutin vastaanotto-tila. Psykoterapeutti määrittelee käyntien hinnan, eikä potilas voi valita vapaasti tapaamisaikoja, vaikka niistä sovitaankin yhdessä. Työskentelyn aloittaminen edellyttää, että potilas suostuu monenlaisiin reunaehtoihin.

Potilaan hyväksi toimiminen ei ole mahdollista ilman psykoterapeutin voimavaroja – koulutuksen, tietopohjan, oman terapian ja kokemuksen tuottamaa ammattitaitoa. Ne asettavat psykoterapeutin ja potilaan eriarvoiseen asemaan. Resurssien epäsuhta luo edellytykset paitsi potilasta hyödyttävälle vuorovaikutukselle myös työskentelyä mahdollisesti haittaaville ristiriidoille ja luottamusta heikentäville asetelmille.

Potilas voi kokea, että positiiviseen muutokseen tähtäävä valtasuhde sisältää alistavia piirteitä. Kyse voi olla potilaan tulkinnasta: tämä ei pysty luottamaan siihen, että psykoterapeutti – tai ehkä kukaan – toimisi hänen parhaakseen. Psykoterapeuttiin epäillen suhtautuva potilas ei kykene täydesti ottamaan vastaan psykoterapeutin työskentelyyn tarjoamaa panosta, asioita myönteisesti muuttavaa vallankäyttöä. Potilas voi tulkita psykoterapeutin tulkinnat kontrolliksi ja saneluksi psykoterapeutin motiiveista riippumatta. Psykoterapeutin työskentelyn muodostamien valtasuhteiden potilaassa synnyttämät mielleyhtymät ja tunteet tarjoavat kuitenkin tärkeää ainesta yhteiseen pohdintaan.

Kun ulkopuolinen taho osallistuu hoidon kustantamiseen, psykoterapeutti käyttää määrittelyvaltaa laatimalla lausuntoja potilaasta ja tämän terapian edistymisestä. Psykoterapeutti on silloin kaksoisroolissa. Suhteessa potilaaseen hän on potilaan auttaja ja tukija, suhteessa rahoittajaan psykoterapian vaikuttavuudesta vastuussa oleva toimija. Uhka korvauksen loppumisesta, kun hoito on vielä kesken, voi saattaa psykoterapeutin vaikean ammattieettisen ristiriidan ääreen. Psykoterapeutti joutuu pohtimaan, kuinka toimia potilaan parhaaksi tilanteessa, jossa ulkopuolinen taho määrittelee hoidon jatkumisen ehdot. Vaikeuksien välttämiseksi tilanteeseen on hyvä varautua hyvissä ajoin yhdessä potilaan kanssa.

Psykoterapeutti käyttää määrittelyvaltaa myös pyrkiessään myönteiseen muutokseen: hän nimeää potilaan tunteita, tulkitsee esiin noussutta ainesta ja erittelee terapiaprosessin vaiheita.

Psykoterapeutilla on suuri määrä intiimiä ja arkaluonteista tietoa potilaistaan ja näiden elämästä. Potilaat avautuvat psykoterapeutille ja ovat paljaita tämän edessä. Yksinkertaistaen psykoterapeutti tietää potilaasta kaiken, mutta potilas ei tiedä psykoterapeutista juuri mitään. Voimakkaassa transferenssisuhteessa potilas voi kokea elämänsä olevan psykoterapeutin käsissä.

Psykoterapian myönteisistä lähtökohdista riippumatta psykoterapeutti voi käyttää asiantuntijavaltaansa – huomaamattaankin – väärin. Luottamuksellinen suhde voi saada ohjailemaan potilaan ajatuksia ja toimintaa psykoterapeutin eikä niinkään potilaan toivomaan suuntaan.

Omien tarkoitusperien ja toimintatapojen jatkuva kriittinen arviointi ja terapiaprosessin tarkasteleminen ulkopuolisen silmin auttavat suuntaamaan ammatillisia resursseja transformatiiviseen vallankäyttöön ja voivat suojella nöyrää asennetta suhteessa omiin pimeisiin puoliin.

### **13. Ammatillinen riippumattomuus**

Voidakseen työskennellä potilaansa hyväksi psykoterapeutin on oltava puolueeton suhteessa erilaisiin osapuoliin ja vapaa toimintaa rajoittavista lojaliteeteista. Asioihin julkisesti vaikuttaessaan psykoterapeutin on pohdittava, kuinka toiminta vaikuttaa hänen ammatilliseen riippumattomuuteensa. Psykoterapeutin aktiivinen ja näkyvä poliittinen toiminta, kannanotot etenkin kiistanalaisista aiheista ja sosiaalisen median influensserina toimiminen voivat vaikuttaa myönteisesti yhteiskuntaan, mutta samalla heikentää hänen edellytyksiään hoitaa omia potilaitaan.

Ammatillisen riippumattomuuden varjelemiseksi psykoterapeutti ei voi osallistua henkilöiden hoitamiseen, joihin hänellä on jokin psykoterapeuttisen työskentelyn ulkopuolinen suhde. Psykoterapeutin on huolehdittava myös siitä, ettei psykoterapeuttinen suhde muutu ei-ammattilliseksi ihmissuhteeksi – ainakaan hoitosuhteen kestäessä. Psykoterapeuttisen asetelman edellyttämä luottamus- ja transferenssisuhde ja valta-asemien epätasapaino poikkeavat merkittävästi muiden ihmissuhteiden perustana olevista asetelmista. Eettisesti kestäväällä tavalla toimiva psykoterapeutti ei antaudu potilaansa kanssa intiimiin suhteeseen edes terapian päätyttyä. Riippumattomuuden suojaaminen on välttämätöntä paitsi kunkin psykoterapeutin omien myös koko profession toimintaedellytysten säilymisen kannalta.

### **14. Kollegiaalisuus ja ammattiyhteisön jäsenyys ammattietiikan tukena**

Monet psykoterapeutit työskentelevät tyypillisesti yhden ihmisen tai pienen ryhmän kanssa kerrallaan. Monet toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina, joilla ei ole varsinaista työyhteisöä. Profession ammatteja harjoittavat ovat kuitenkin tehtäviensä, vastuidensa ja ammattietiikkansa perusteella aina myös ammattiyhteisönsä jäseniä. Ihanteellisesti toimiva ammattiyhteisö on siihen kuuluville tärkeä tuki ja profession työn merkittävimpana kehittäjänä tärkeä yhteiskunnallinen toimija.

Profession jäsenten välillä on tyypillisesti näkemys- ja koulukuntaeroja, menettelytapoja koskevia erimielisyyksiä ja kilpailua koulutus- ja luottamustehtävistä. Ristiriidat voivat kiristää kollegojen välejä ja johtaa riitoihin. Parhaimmillaan ne muodostavat ammattikunnan itseymmärrystä ja osaamista syventävän resurssin, kunhan keskenään erimielisetkin kollegat kohtelevat toisiaan arvostavasti heidän ansionsa tunnustaen. Therapie-säätiöllä on merkittävä rooli kanavoida kollegiaaliset ristiriidat koko professiota hyödyttäväksi voimavaraksi.

Psykoterapeutti on ammattiyhteisönsä jäsen myös toimiessaan erilaisten yhteistyökumppanien kanssa. Avoimen ja rehellisen vuorovaikutus ja kunnioittava suhtautuminen edistävät yhteisiä tavoitteita ja vahvistavat yhteistyön mahdollisuuksia. Psykoterapian tavoitteet ja työtavat voivat joskus olla ristiriidassa muiden toimijoiden tavoitteiden ja työtapojen kanssa. Psykoterapeutin on silloin pohdittava ensisijaisesti sitä, kuinka hän voi parhaiten auttaa potilastaan vallitsevassa tilanteessa ja tarjolla olevien resurssien varassa.

### **15. Virheet, epäonnistumiset ja ammattitaidon kehittäminen**

Aito halu auttaa ja rehellinen pyrkimys toimia oikein eivät varjele virheiltä. Terapia voi epäonnistua paitsi potilaan myös psykoterapeutin näkökulmasta. Epäonnistuessaan psykoterapeutti joutuu kohdakkain oman haavoittuvuutensa ja rajoitustensa kanssa. Virheiden ja epäonnistumisten myöntäminen ja pohtiminen on

raskasta, mutta terapeutin etäisyyden ottaminen niihin auttaa integroimaan niitä koskevat havainnot osaksi omaa ammattitaitoa.

Vastuullisesti toimivan ammattiyhteisön taustajärjestönä Therapiea-säätiön tehtävä on luoda edellytykset sille, että sen jäsenet voivat pelkäämättä ja luottamuksellisesti käsitellä ammatillista epätäydellisyyttä ja käyttää sitä työn kehittämisen voimavarana. Jotta virheiden ja epäonnistumisten käsittelyä estävä salailu ei saisi valtaa, huonosti menevä toiminta olisi otettava säännöllisesti esiin aiheena säätiön järjestämissä koulutuksissa ja muissa tilaisuuksissa. Avoin keskustelu psykoterapeuttien epätäydellisyydestä edellyttää hyväksyvää ja ymmärtävää toimintakulttuuria niin koulutus- ja täydennyskoulutustoiminnassa kuin työn ohjauksessakin niin, ettei omista epäonnistumisistaan kertoville koidu siitä haittaa.

Virheitä ja epäonnistumisia käsiteltäessä on tärkeää muistaa, että kaikki inhimillinen toiminta on epätäydellistä ja puutteellista. Jokainen epäonnistuu. Kiinnostavaa ei siksi ole, kuka on tehnyt virheen, vaan mitkä tekijät johtivat siihen ja kuinka epäonnistumisesta voi toipua ja mitä prosessista voitaisiin oppia.

Vastuullisesti toimiva psykoterapeutti tiedostaa, että ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen vaativat tietojen ja osaamisen päivittämistä alan keskustelua seuraamalla ja kirjallisuuteen perehtymällä, täydennyskouluttautumalla ja työnohjaukseen osallistumalla. Omien rajojen tunnistaminen ohjaa konsultoimaan asiantuntijoita. Koska oma persoona on psykoterapeutin keskeinen työväline, omasta psyykkisestä hyvinvoinnista huolehtiminen on tärkeä osa ammatillisen toimintakyvyn ylläpitämistä.

Professioammatteihin kuuluvilta edellytetään yleisesti tavanomaista vakavampaa sitoutumista eettisiin periaatteisiin. Ammattietiikan pitää ohjata psykoterapeuttejakin myös tilanteissa, joissa henkilö ei toimi ammattirolissa. Korkeatkaan eettiset vaatimukset eivät kuitenkaan estä sitä, että myös psykoterapeutit voivat toimia väärin tai jopa rikollisesti. Epätietoisuus kaikista tilanteeseen vaikuttavista seikoista, avuttomuuden kokemus, halu välttää vaikeuksia ja tarve suojella ammattikunnan mainetta voivat estää puuttumasta havaittuihin väärinkäytöksiin. Myös ammatillisen autonomian kunnioittaminen ja kollegiaalisuuden vaatimukset vaikeuttavat vaikeiden asioiden käsittelyä.

Parhaassa tapauksessa ammattikunta kykenee luomaan luottamuksellisen keskusteluympäristön, jonka ansiosta väärinkäytöksiä voidaan estää ja jonka varassa ne voidaan käsitellä niin, ettei asian esille ottaminen johda syntipukittamiseen vaan asioiden rehelliseen selvittämiseen. Yksittäisillä väärinkäytöksillä on usein juurensa yhteisön toimintakulttuurissa ja menettelytavoissa, minkä vuoksi niitä olisi aina tarkasteltava myös koko yhteisön ongelmina. Eettisesti vastuullisesti toimivan ammattiyhteisön edustajana Therapiea-säätiön vastuulla on luoda tavat käsitellä väärinkäytöksiä ja huolehtia eri osapuolten oikeusturvasta.